КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»

Кафедра педагогіки

Програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників (учителів початкових класів)

«Розвиток читацької грамотності молодшого школяра»

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована до затвердження на засіданні кафедри педагогіки

(протокол № 5 від 29.05.2026 р.)

Завідувачка кафедри Д. Д. Біда

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою

(*протокол № 4 від 04.06.2026 р.*)

Голова науково-методичної ради П. К. Хобзей

Розробники: Комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» (Волощенко О.В.; Козак О.П., старша викладачка кафедри педагогіки КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти».

Напрям підвищення кваліфікації: розвиток професійних компетентностей (знання навчального предмета, фахових методик, технологій).

Термін дії програми: 01.01.2027 до 31.12.2031 року.

Рецензенти:

Лоїк Галина, завідувачка кафедри освітньої політики, кандидат педагогічних наук, доцент.

Клебан Любов, учитель початкових класів ліцею № 74 ім. Марійки Підгірянки Львівської міської ради, учитель-методист.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність розроблення навчальної програми зумовлена необхідністю формування в учнів початкової школи ключових компетентностей, визначених Державним стандартом початкової освіти, зокрема уміння критично осмислювати, інтерпретувати та використовувати інформацію з різних джерел. Реалізація програми сприятиме підвищенню професійної компетентності педагогів у доборі сучасних методик, технологій і практик розвитку читацької грамотності молодших школярів в умовах компетентнісного навчання.

Цільова група: учителі початкових класів закладів загальної середньої освіти.

Обсяг: 15 годин (0,5 кредитів ЄКТС).

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (дистанційна)

Мета підвищення кваліфікації: професійний розвиток учителів початкових класів відповідно до сучасних пріоритетів державної освітньої політики, удосконаленні наявних і формуванні нових професійних компетентностей, необхідних для ефективної організації навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти. Програма орієнтована на реалізацію положень Концепції «Нова українська школа», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р.

Завдання підвищення кваліфікації:

- ознайомити педагогів із сучасними підходами, методиками та технологіями формування читацької грамотності учнів початкової школи в умовах компетентнісного навчання;
- розвивати професійні компетентності вчителів щодо організації роботи з формування навичок свідомого, виразного, критичного та осмисленого читання молодших школярів;
- удосконалити вміння педагогів добирати та застосовувати ефективні форми, методи й дидактичні інструменти для розвитку читацької компетентності учнів;
- сприяти формуванню навичок створення мотиваційного читацького середовища, розвитку інтересу дітей до читання та використання дитячої літератури як засобу особистісного розвитку учнів.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

А1. **Мовно-комунікативної**, через здатність забезпечувати застосування прийомів й методів збагачення мовлення здобувачів освіти для висловлювання ними думок, почуттів і ставлень, сприяння мовленнєвій творчості здобувачів освіти.

А2. **Предметно-методичної**, через здатність формувати і розвивати в здобувачів освіти ключові компетентності і наскрізні вміння, визначені державними стандартами освіти, використовувати технології навчання, спрямовані на розвиток комунікативних навичок здобувачів освіти.

Д.1. **Здатність до навчання впродовж життя**, через аналіз інформації щодо освітніх інновацій, умов їхнього впровадження та інтеграції інновацій у власну педагогічну практику.

Очікувані результати підвищення кваліфікації

За результатами навчання слухачі будуть:

- формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів;
- організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Контроль та оцінювання за знаннями слухачів проводиться послідовно й систематично: на практичних заняттях, під час індивідуального та фронтального опитування, виконання самостійної роботи; на лекціях здійснюється експрес-контроль, що передбачає постановку конкретних запитань до теми. **Оцінювання вербальне.**

Курс **зараховується** за умови **відвідування не менше 50%** авдиторних занять та **виконання** індивідуальної творчої роботи. **Максимальна оцінка за індивідуальну роботу – 8 балів.** Завдання вважається виконаним, якщо за всіма критеріями учасник набирає 5 балів.

Особливості реалізації програми: дистанційна форма навчання, курс передбачає виконання індивідуальної роботи.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат видається відповідно до кількості прослуханих годин, за умови не менше 50% від загальної кількості.

Вартість (у разі встановлення): безоплатний характер надання освітньої послуги для слухачів курсів підвищення кваліфікації за

регіональним замовленням місцевих органів управління освітою; вартість згідно з кошторисом відповідно до порядку надання платних послуг для всіх інших категорій.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст програми складається з 2-х модулів та 4-ти взаємопов'язаних тем.

На етапі завершення навчання за Програмою слухачі виконують індивідуальну роботу зі створення та презентації власного педагогічного кейсу, що міститиме опис використаних методів, дидактичних матеріалів, прикладів учнівських завдань і результатів їх упровадження в освітній процес. Оцінювання індивідуальної роботи здійснюється за принципом «зараховано / не зараховано».

Учасники, які відвідали не менше 50% занять та успішно виконали індивідуальну роботу, отримують сертифікат відповідно до кількості прослуханих годин.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 15 год, з них: 4 год – лекційні заняття, 8 год – практична робота, 3 год – самостійна робота.

Назва теми	**Кількість годин**				
	Лекції	**Практичні заняття**	**Самостійна робота**	**Контрольні заходи**	**Усього**
Модуль 1. Становлення компетентного читача Нової української школи.					
Тема 1.1. Читацька компетентність & читацька грамотність & читання з розумінням.	2	-	-	-	2
Тема 1.2. Усвідомлене читання - skills на все життя	-	2	-	-	2
Усього годин за модулем	**2**	**2**	**-**	**-**	**4**
Модуль 2. Інструментарій учителя Нової української школи в навчанні читання.					

Тема 2.1. Методи, прийоми та засоби для формування і розвитку когнітивного підходу читацької діяльності.	1	3	-	-	4
Тема 2.2. Методи, прийоми та засоби для формування і розвитку комунікативного підходу читацької діяльності.	1	3	3	-	7
Усього годин за модулем	**2**	**6**	**3**	**-**	**11**
Разом годин за навчальною програмою	**4**	**8**	**3**	**-**	**15**

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. СТАНОВЛЕННЯ КОМПЕТЕНТНОГО ЧИТАЧА НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.

(лекція, 2 години; практичне, 2 години)

Тема 1.1. Читацька компетентність & читацька грамотність & читання з розумінням.

Читацька компетентність молодшого школяра як комплексна характеристика особистості. Два підходи до характеристики читацької діяльності: когнітивний та комунікативний.

Тема 1.2. Усвідомлене читання - skills на все життя.

Тест «Чи навчаю я дітей усвідомленого читання?»

Як змотивувати учня читати?

МОДУЛЬ 2. ІНСТРУМЕНТАРІЙ УЧИТЕЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ В НАВЧАННІ ЧИТАННЯ

(лекція, 2 година; практичне, 6 години)

Тема 2.1. Методи, прийоми та засоби для формування і розвитку когнітивного підходу читацької діяльності.

Відтворення учнями послідовності подій у прочитаному.

Визначення структури твору.

Пошук у тексті відповідей на поставлені запитання.

Усвідомлення взаємозв'язку між заголовком і темою твору.

Тема 2.2. Методи, прийоми та засоби для формування і розвитку комунікативного підходу читацької діяльності.

Специфічна форма спілкування автора твору через текст.

Дієві практики формування читацької компетентності молодшого школяра: з досвіду роботи.

3.1. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

Практичне завдання 1.

- Оберіть будь-який твір (художній, науково-пізнавальний чи рекламне медіа).
- Складіть по 2 завдання для дітей на кожний рівень:
  - читання з розумінням: запитання, які перевіряють, чи діти зрозуміли сюжет та дії героїв;
  - читацька грамотність: завдання, які допомагають дітям застосувати прочитане у власній творчості чи повсякденному житті;
  - читацька компетентність: завдання, які стимулюють дітей порівнювати, аналізувати та робити висновки, пропонувати альтернативний розвиток подій.
- Оформіть завдання та здайте роботу.

3.2. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ:

1. Що таке читацька грамотність за дослідженням PISA?
2. Формування мотивації до читання в учнів початкової школи.
3. Методи розвитку усвідомленого читання молодших школярів.
4. Прийоми формування критичного мислення під час роботи з текстом.
5. Формування навичок роботи з інформаційними текстами.
6. Розвиток медіаграмотності молодших школярів через роботу з текстами.
7. Використання ігрових технологій у розвитку читацької грамотності.
8. Оцінювання рівня сформованості читацької грамотності молодших школярів.

СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Контроль та оцінювання за знаннями слухачів проводиться послідовно й систематично: на практичних заняттях, індивідуальне та фронтальне опитування, виконання самостійної роботи; на лекціях – експрес-контроль, що передбачає постановку конкретних питань з теми. **Оцінювання вербальне.**

На етапі завершення навчання за Програмою слухачі виконують **індивідуальну роботу** із добірки методів, прийомів та засобів для формування і розвитку когнітивного та комунікативного підходу читацької діяльності.

Критерії оцінювання індивідуальної роботи:

Критерій оцінювання	Кількість балів
Доцільність і різноманітність дібраних методів, прийомів та засобів	**0 – 2**
Практична спрямованість роботи (можливість використання у роботі з учнями)	**0 – 2**
Обґрунтування використання когнітивного та комунікативного підходів	**0 – 2**
Логічність, структурованість та культура оформлення роботи	**0 – 2**

Максимальна оцінка – **8 балів.** Завдання вважається виконаним, якщо за всіма критеріями учасник набирає 5 балів.

Курс **зараховується** за умови **відвідування не менше 50%** авдиторних занять та **виконання** індивідуальної творчої роботи.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Концепція Нової української школи. Режим доступу: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf

2. Державний стандарт початкової освіти. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1810-2025-%D0%BF#Text

Основна література

1. PISA-2022: Національний звіт. Режим доступу : https://pisa.testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2023/12/PISA-2022_Naczionalnyj-zvit_povnyj.pdf

2. Збірник завдань у форматі PISA для розвитку читацької грамотності учнів. Частина 1. Режим доступу : https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2022/12/PISA-zbirnyk-vprav-z-chytatskoi-hramotnosti-2022.pdf

3. Збірник завдань у форматі PISA для розвитку читацької грамотності учнів. Частина 3. Режим доступу : https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/737140/1/2023-Zbirnyk-zavdan-chytatska-hramotnist_CHastyna-3-2.pdf

Додаткова література

1. Інтерв'ю із засновником дослідження PISA Андресом Шляйхером. Режим доступу : https://www.youtube.com/watch?v=LzekB77xsj8

2. Терещенко Василь. Цифровізація, програми чи дистанційка? Через що «просідає» читацька грамотність і як цьому зарадити. Режим доступу : https://www.youtube.com/watch?v=HdCmKk2Z7xA

3. Читацька грамотність українських школярів і школярок: чому вона «просідає» і як цьому зарадити. Режим доступу :

https://nus.org.ua/2024/10/10/chytatska-gramotnist-ukrayinskyh-shkolyariv-i-shkolyarok-chomu-prosidaye-i-yak-tsomu-zaradyty/?fbclid=IwY2xjawF7jpNleHRuA2FlbQIxMAABHXn5q8PLKmLwpAGrbN-ra2PM3QAqGB-nN1d69p4TLlYV6rWcG2JtqNb52w_aem_Mp0ef4jqKjS1dL0dNV2aVg